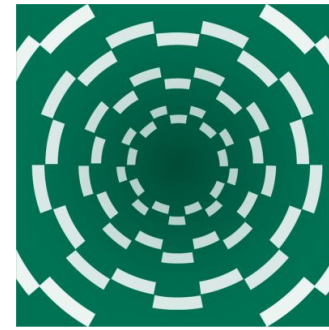

Vilniaus
universitetas

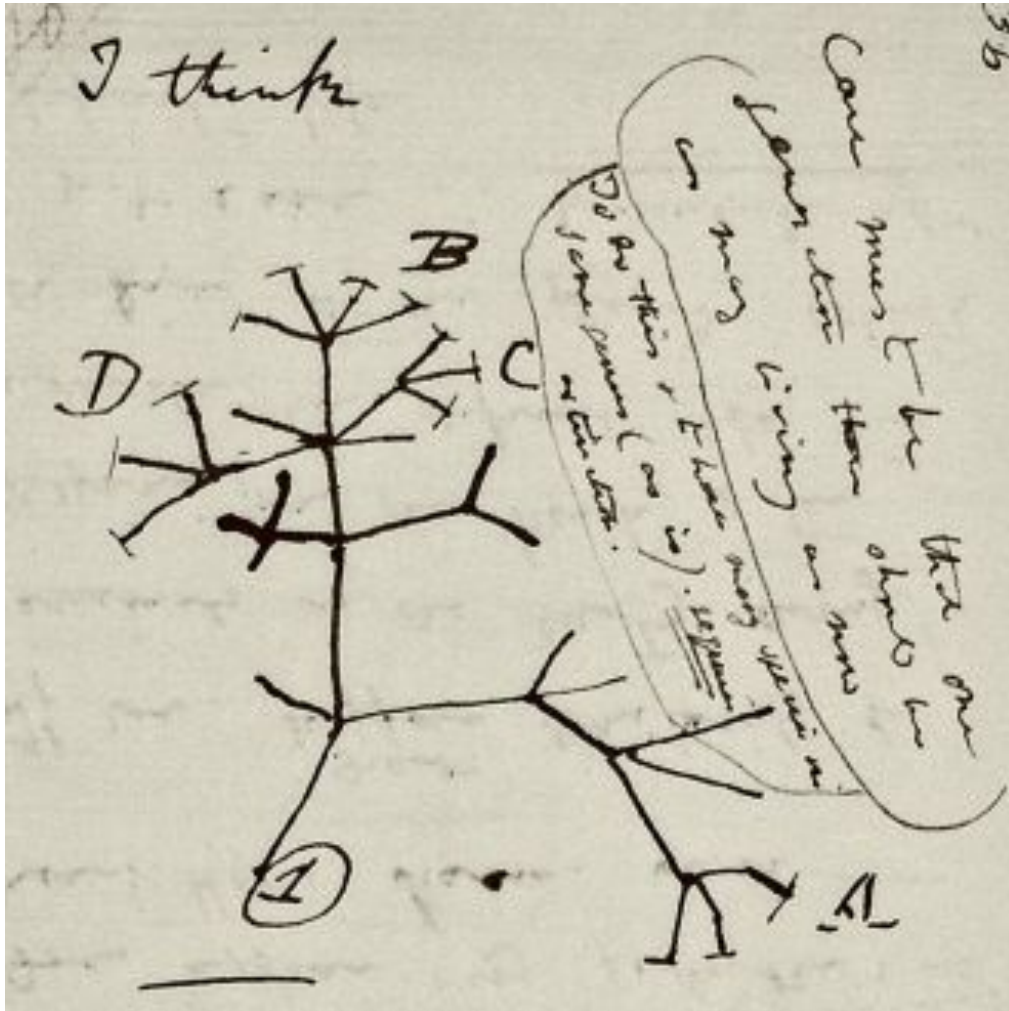
Lietuvos
mokslo
taryba

Evoliucija kaip laiko ir erdvės procesas

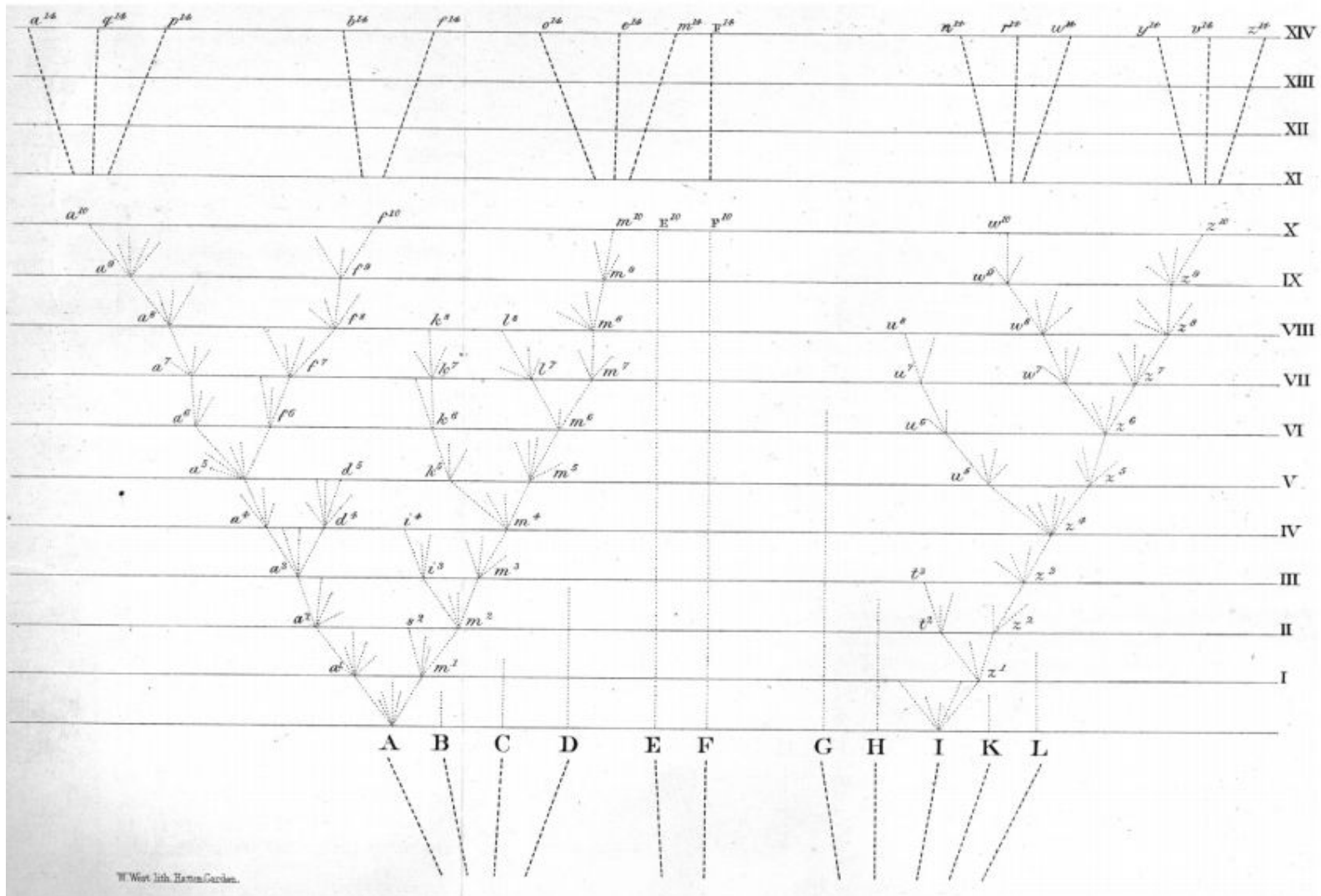
Andrej Spiridonov

Vilnius, 2022

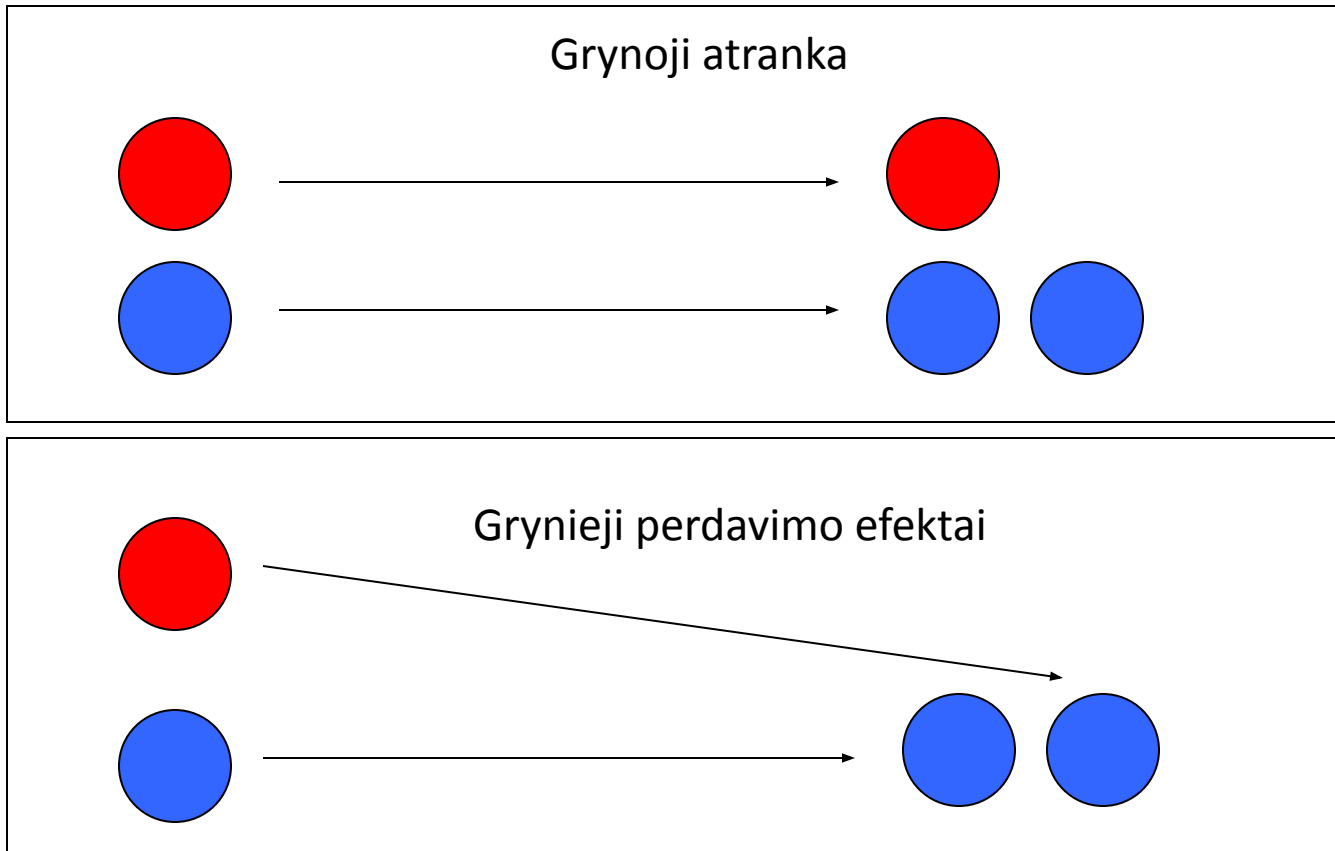

Darvino evoliucinės divergencijos principo eskizas

Vienas ilgas Darvino argumentas

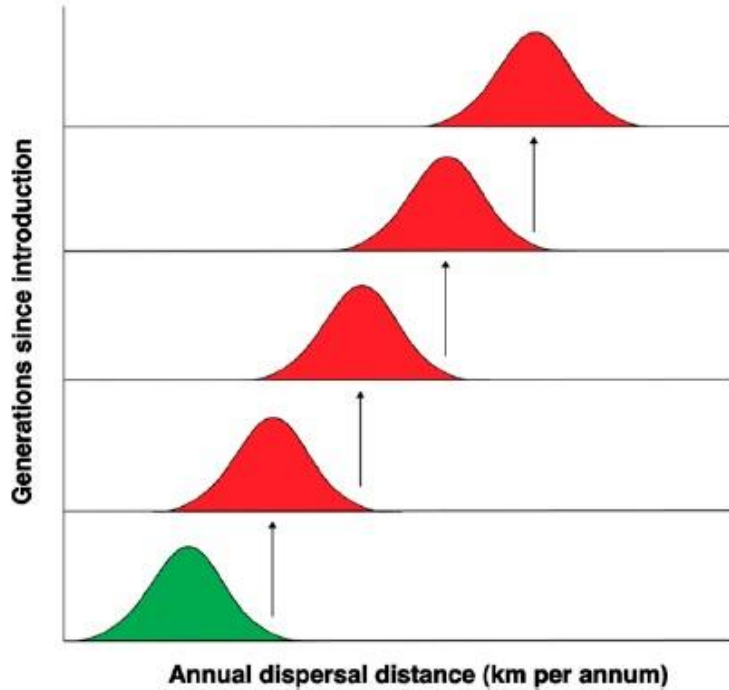

Evoliucija – kintamumas ir kintamumo atranka laike

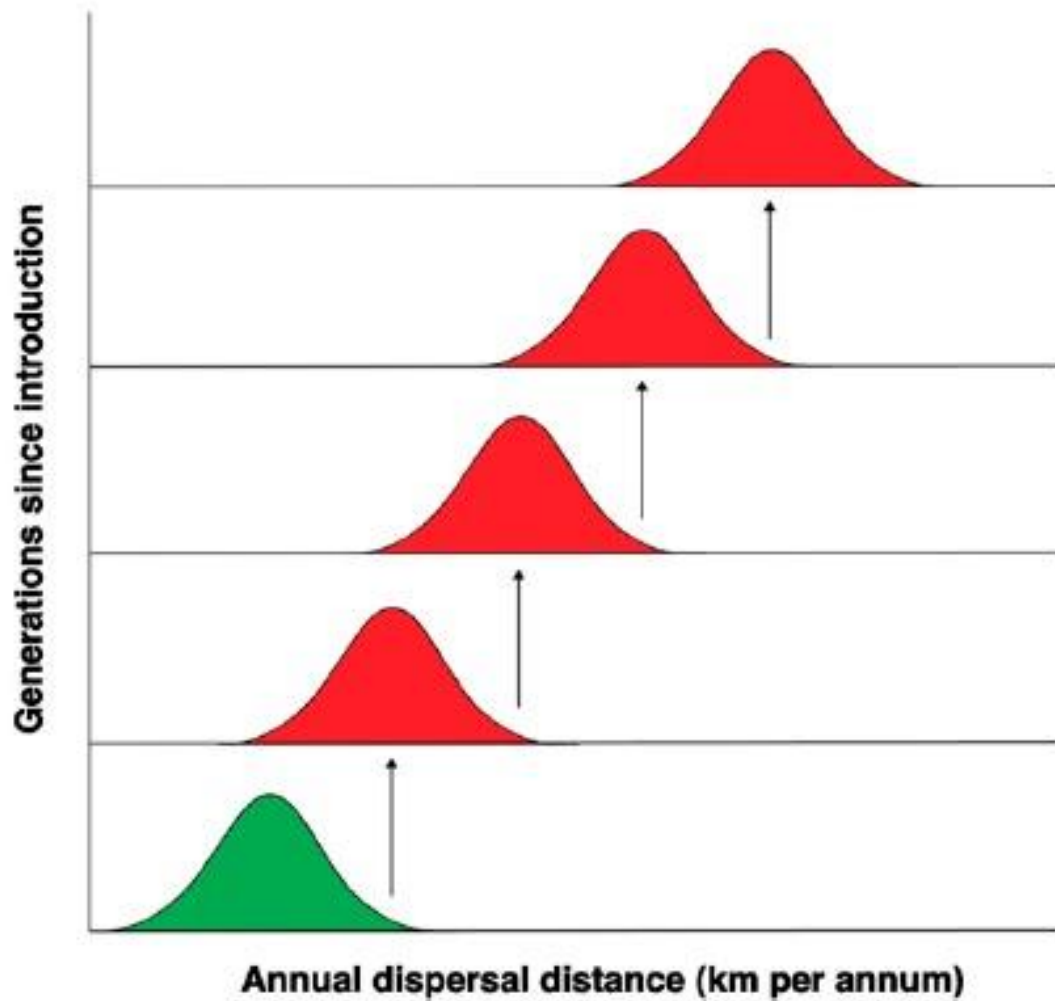

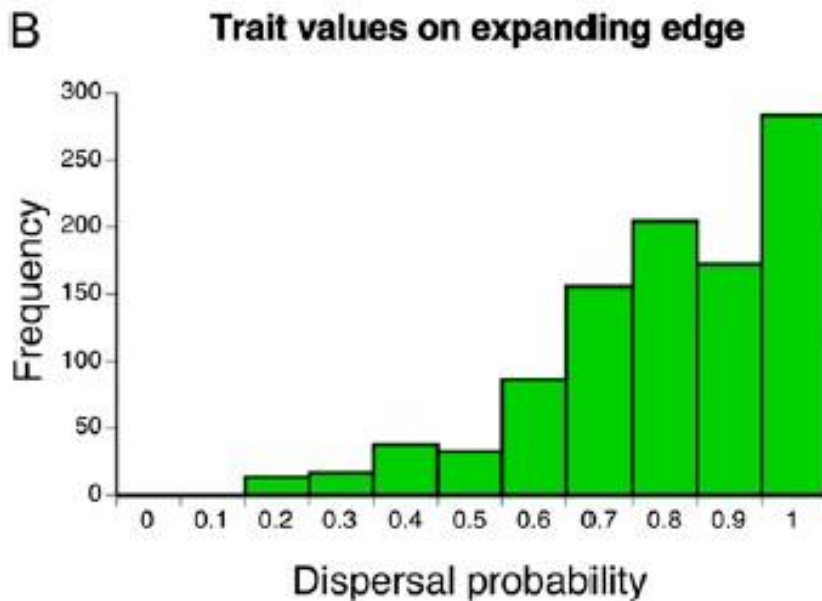
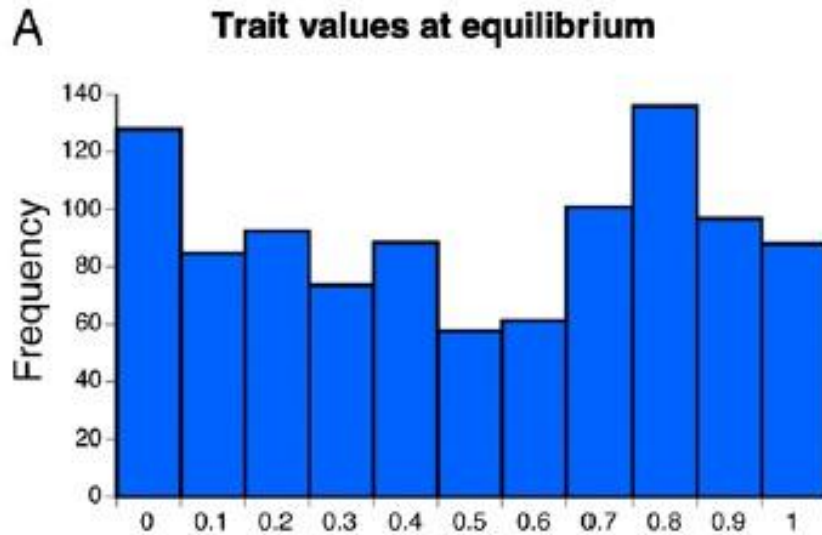
Erdviškumo svarbos demonstracija

Erdvinis rūšiavimas

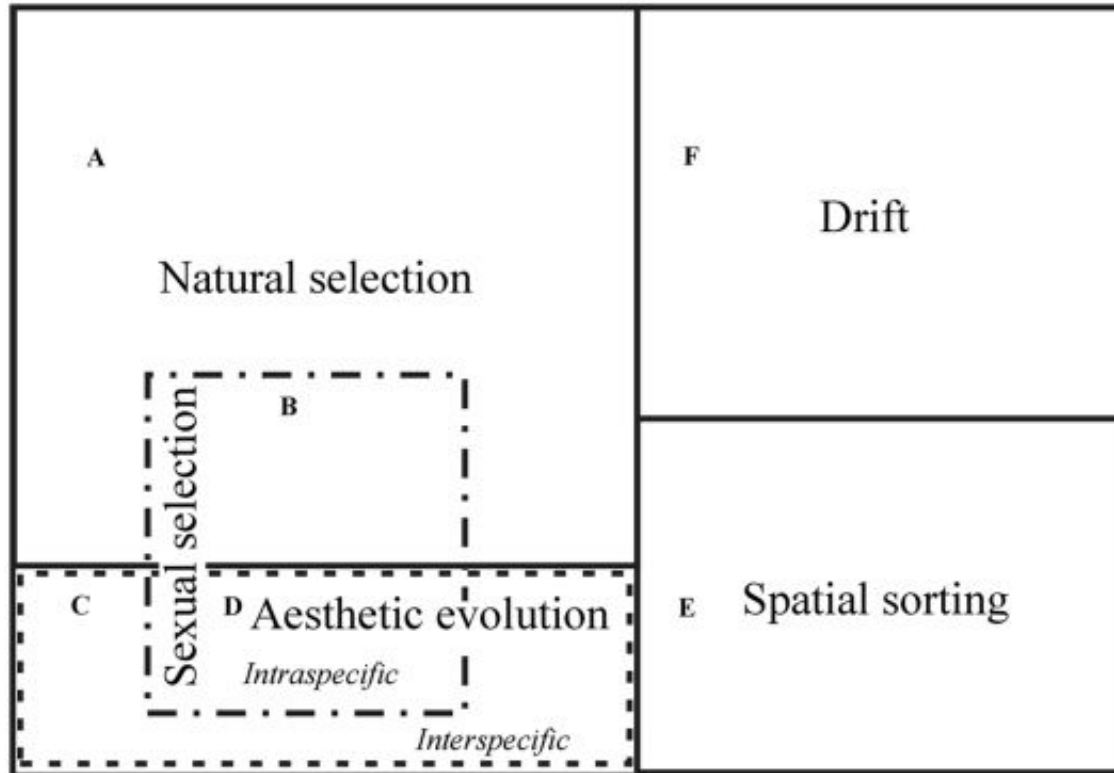
Erdvinis rūšiavimas svarbus evoliucinis procesas

Pusiausvyro požymių pasiskirstymo ir erdvinio rūšiavimo skirtumai. Gaunamas kryptingas pokytis, panašus pagal savo pobūdį į gamtinę atranką. Vyksta “optimizacija” tik vieno požymio (gebos plitimui) atžvilgiu.

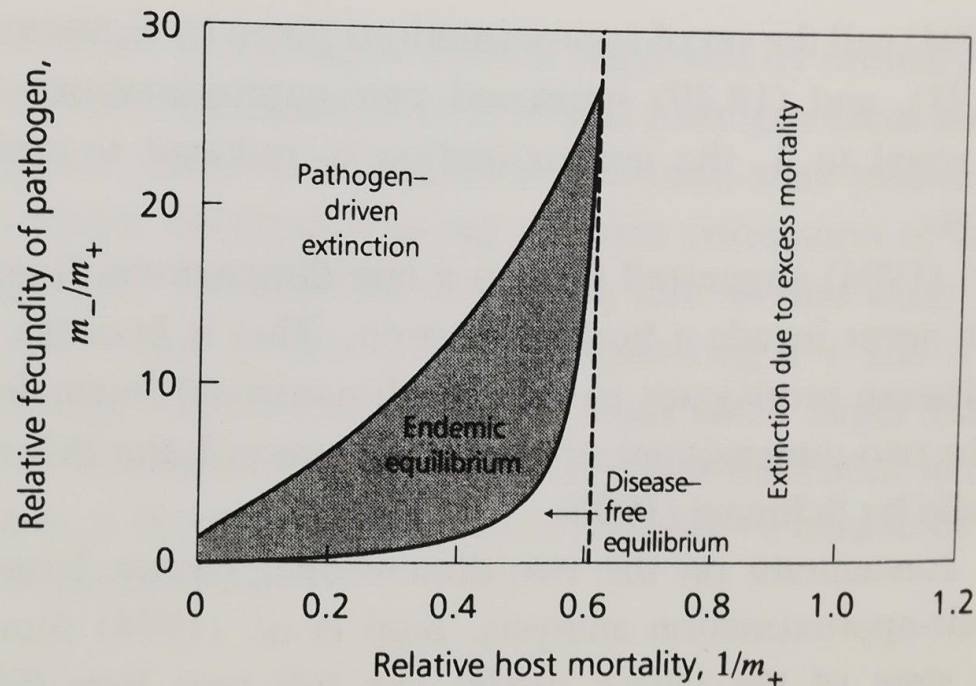
Erdvinio rūšiavimo padėtis kitų rūšiavimo procesų evoliucijoje kontekste

Fig. 1 The richness of evolutionary sorting processes at a single level of evolutionary dynamics, as expressed in the Venn diagram. The dashed and dot-dashed lines of restricted regions are discussed in Prum's (2017) book. The dynamics of regions A, B, C, D, and E produce directional phenotypic and genetic outcomes. Only natural selection region A and the region where sexual selection is collinear with, and thus mostly redundant with, natural selection B is expected to produce adaptation, i.e., an increase in absolute fecundity and/or survival of an offspring. Regions C, D, and E are non-adaptive directional sorting processes. Region F is the only one which is *time invariantly* non-directional

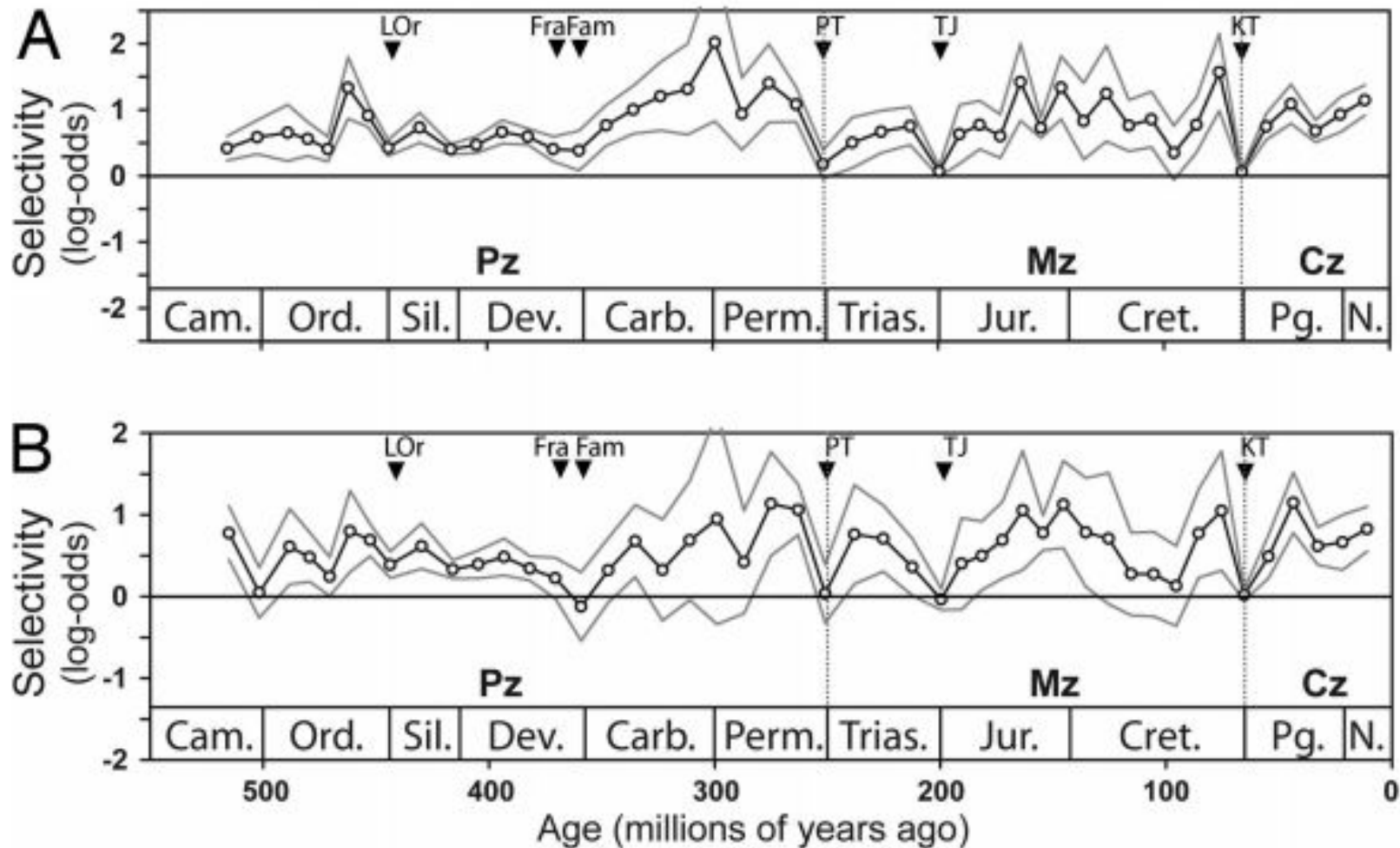

Erdviškumas gali kokybiškai pakeisti populiacinių (ekologinių ir evoliucinių) procesų išeią

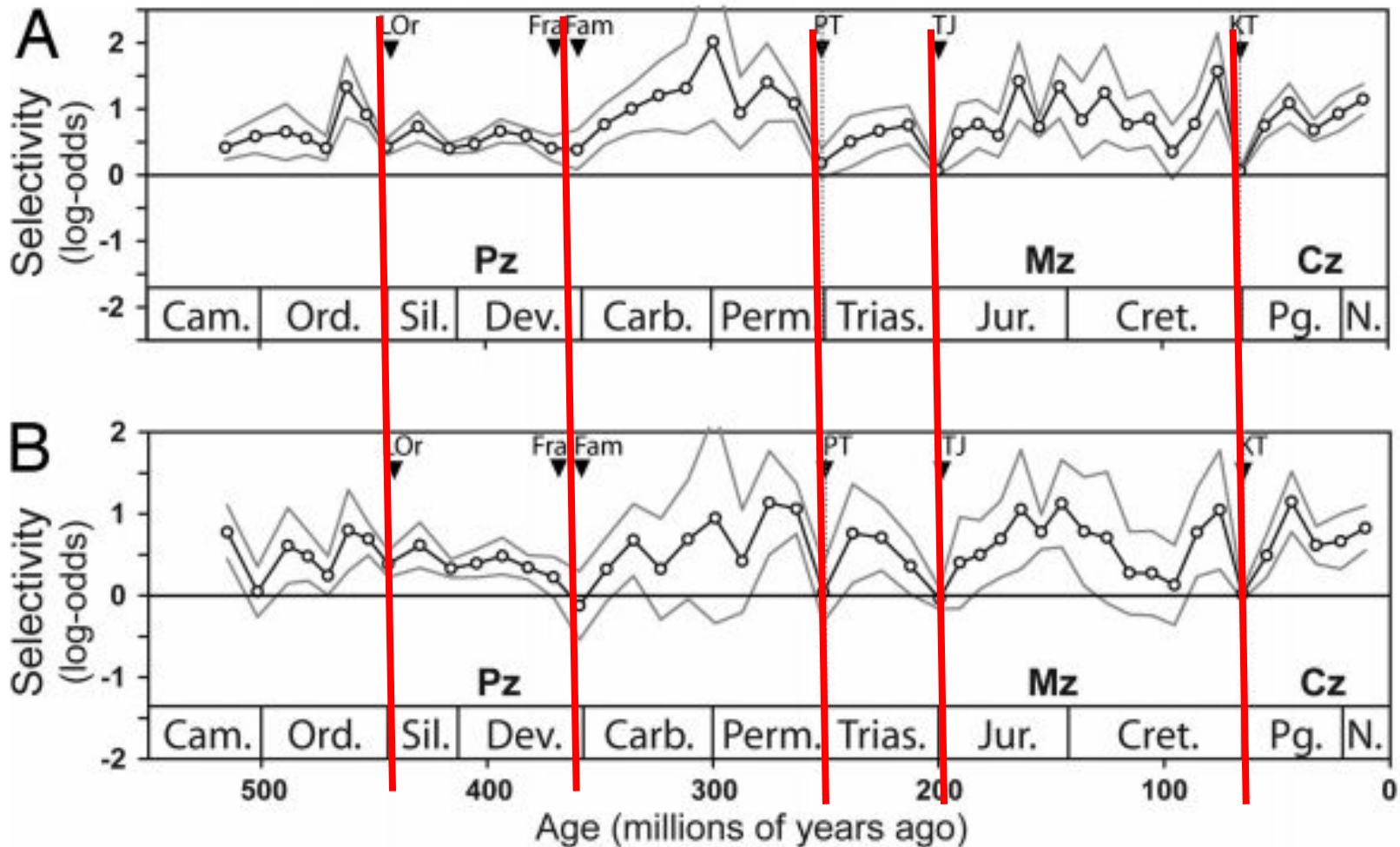

Figure 18.4 Phase diagram of the lattice epidemic model as predicted by pair approximation. The resulting four regions, each delimiting sets of parameters leading to qualitatively different outcomes, correspond to extinctions due to excess mortality ($m_+ < m_+^{\text{sus}}$), disease-free equilibria ($m_+ > m_+^{\text{sus}}$ and $m_- < m_-^{\text{end}}$), endemic equilibria ($m_+ > m_+^{\text{sus}}$, $m_- > m_-^{\text{end}}$, and $m_- < m_-^{\text{ext}}$), and pathogen-driven extinctions ($m_+ > m_+^{\text{sus}}$ and $m_- > m_-^{\text{ext}}$).

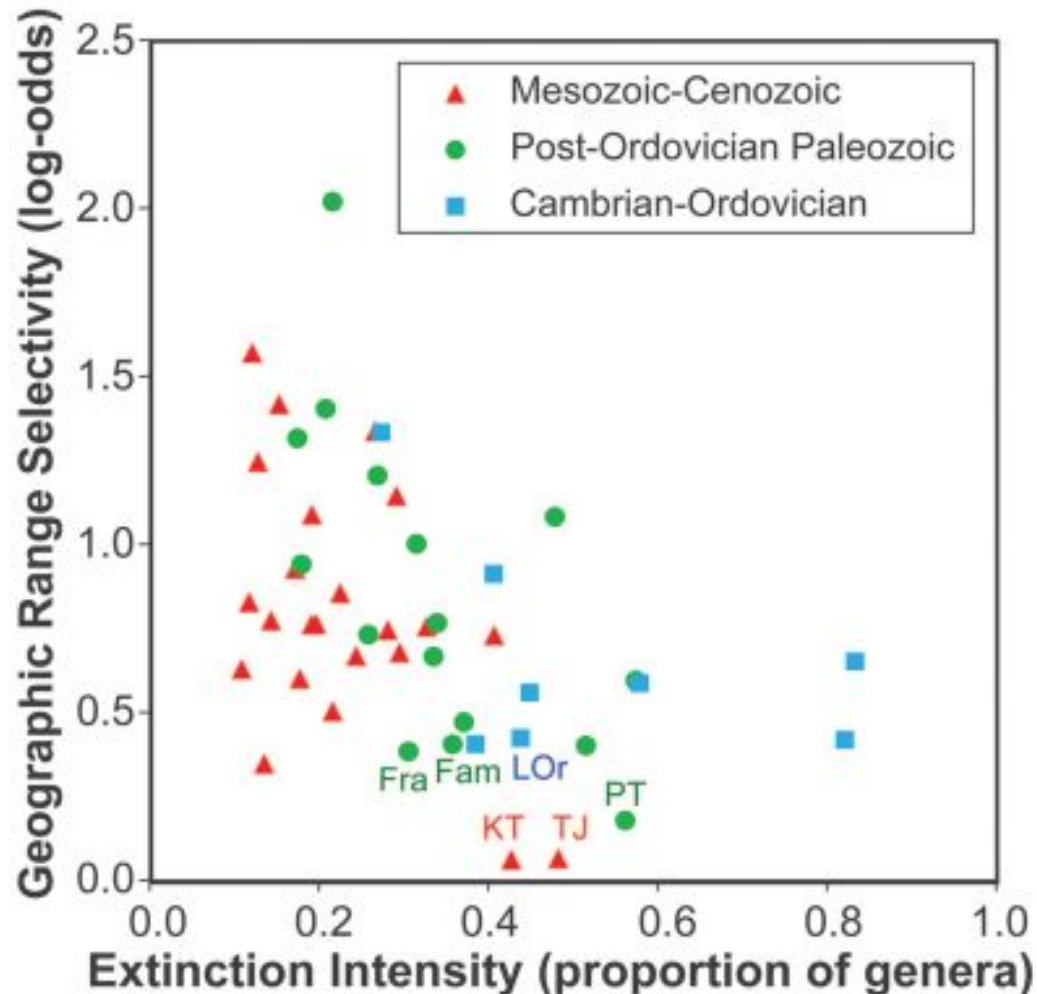
Geografiniai paplitimai ir makroevoliucinė dinamika. Geografinis paplitimas ir tikimybė išlikti.

Geografiniai paplitimai ir makroevoliucinė dinamika. Geografinis paplitimas ir tikimybė išlikti.

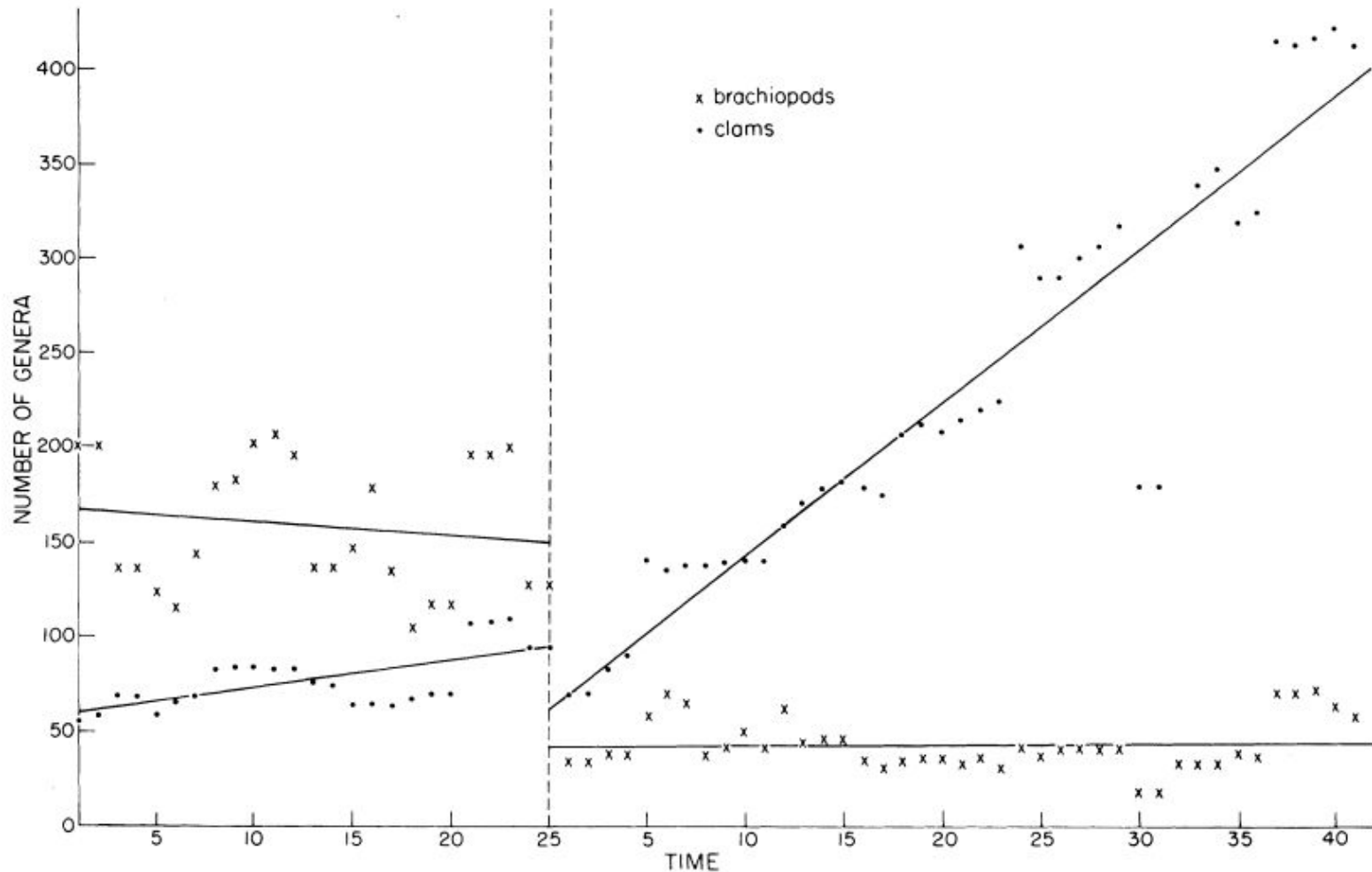
Kuo galingesni (globalesni?) išmirimai – tuo mažesnis geografinio paplitimo vaidmuo išgyvenime

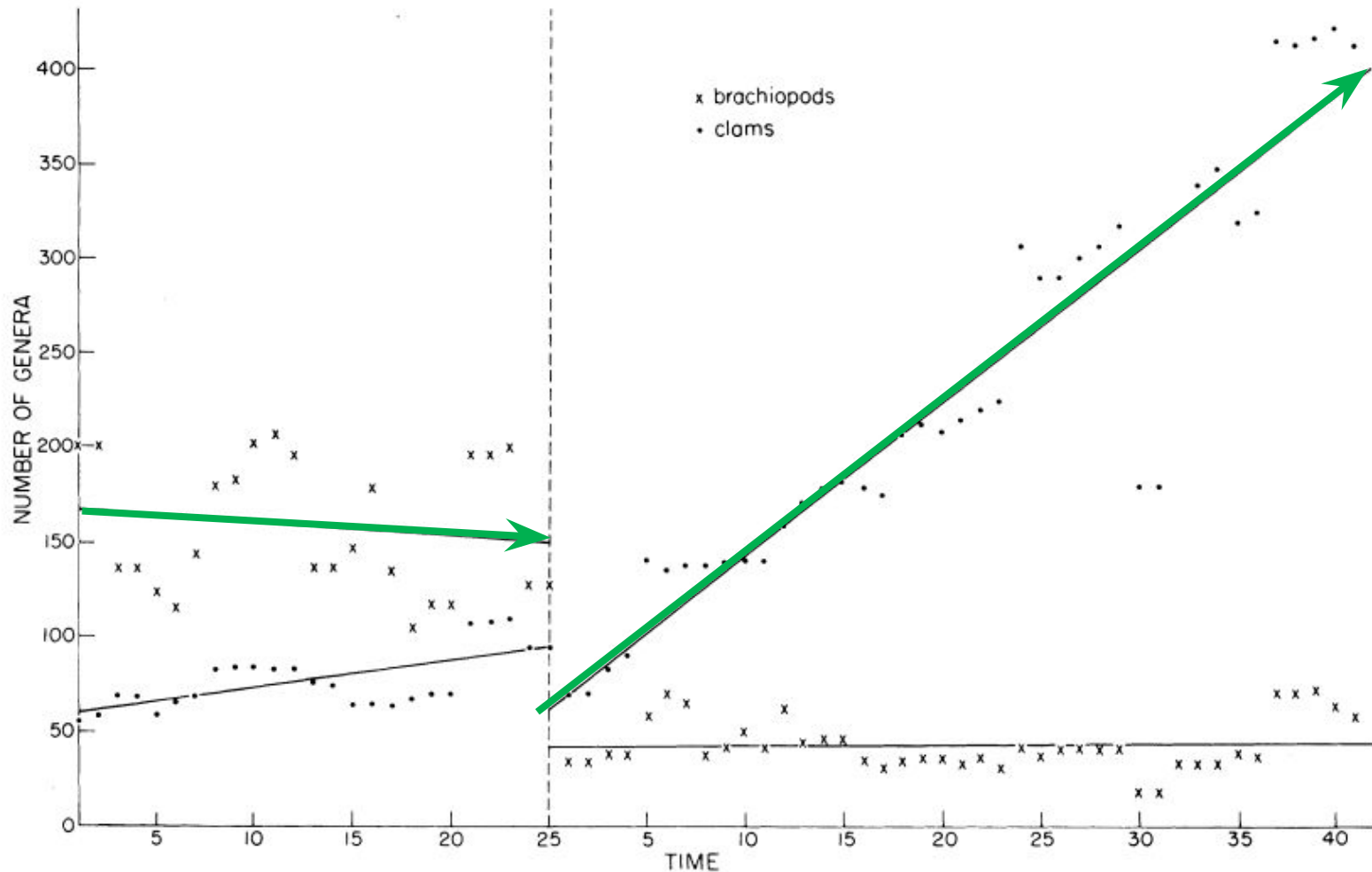
Brachiopodų geografinio paplitimo dinamika

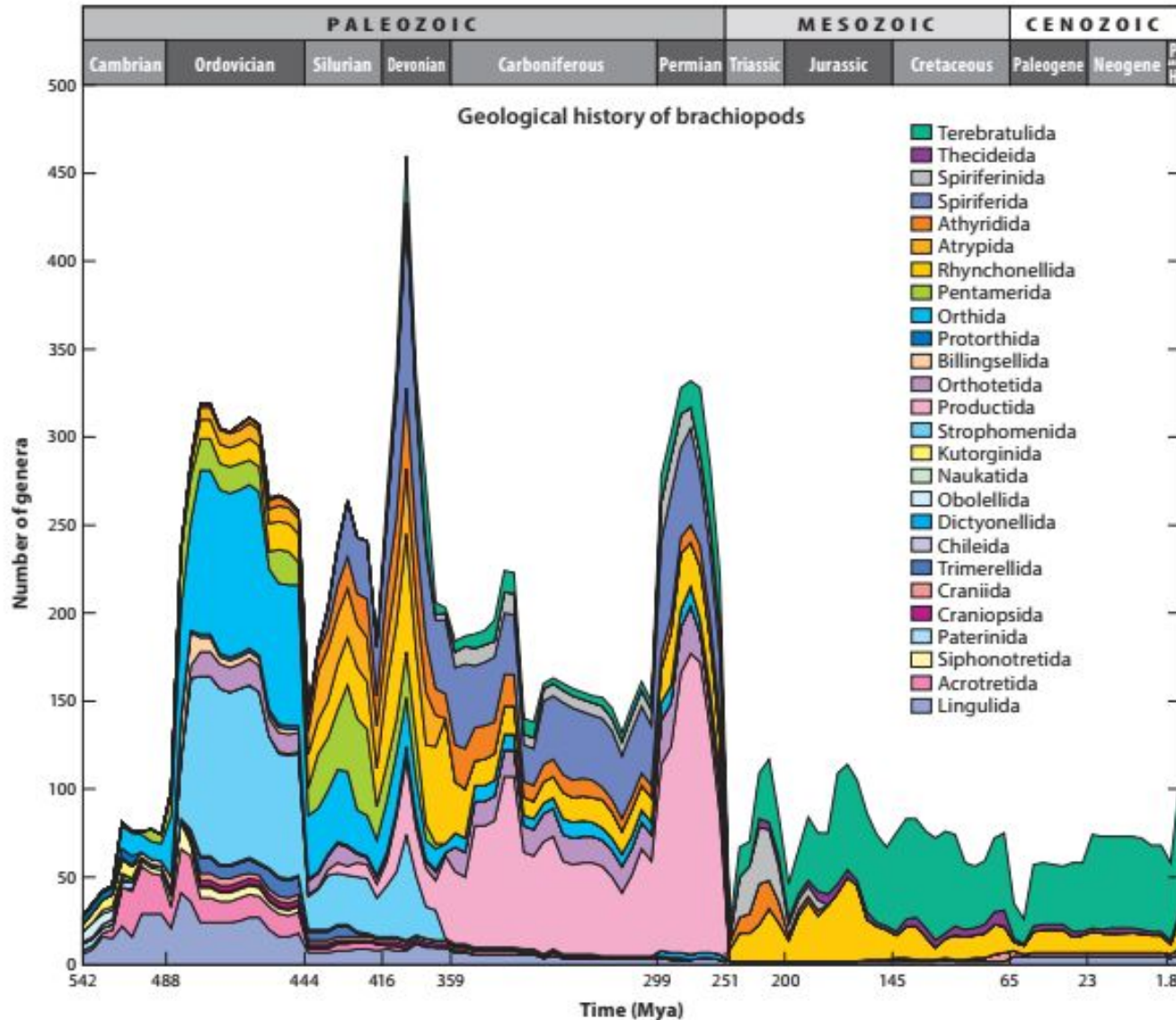
Brachiopodai – kažkadaise klestėjęs, bet šiuo metu retas gyvūnų tipas

Brachiopodai – kažkadaise klestėjęs, bet šiuo metu retas gyvūnų tipas

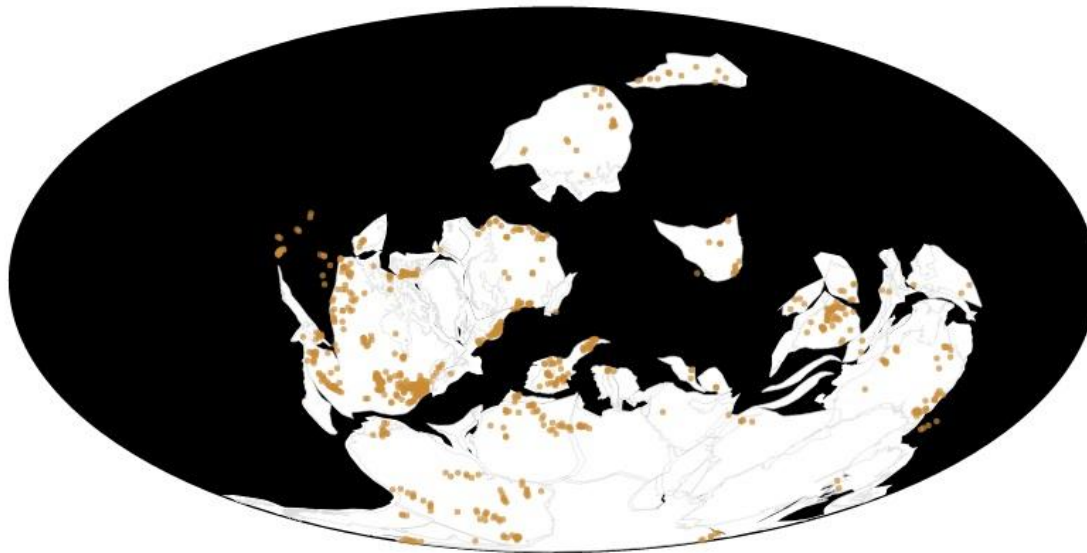
Brachiopodų taksonominės sudėties makroevoliucija

Paleogeografinio aptikimo duomenys

Paleobiology Database

Devonian (389 Ma)
[Back to main map](#)

- Spiriferida 22%
- Rhynchonellida 11%
- Productida 11%
- Strophomenida 11%
- Atrypida 9%
- Orthirida 8%

5,217 total collections
 27,975 total occurrences

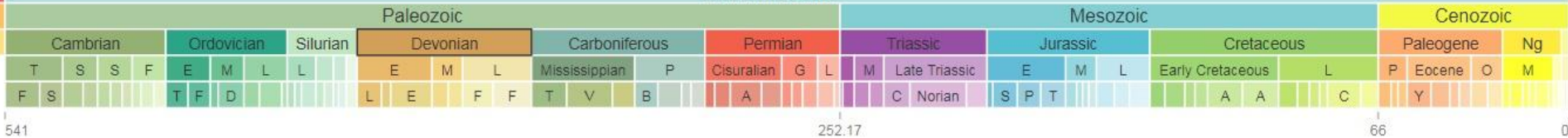
-
-
-
-
-
-

Filters

- Devonian
- × Brachiopoda

Geologic Time

Phanerozoic

541

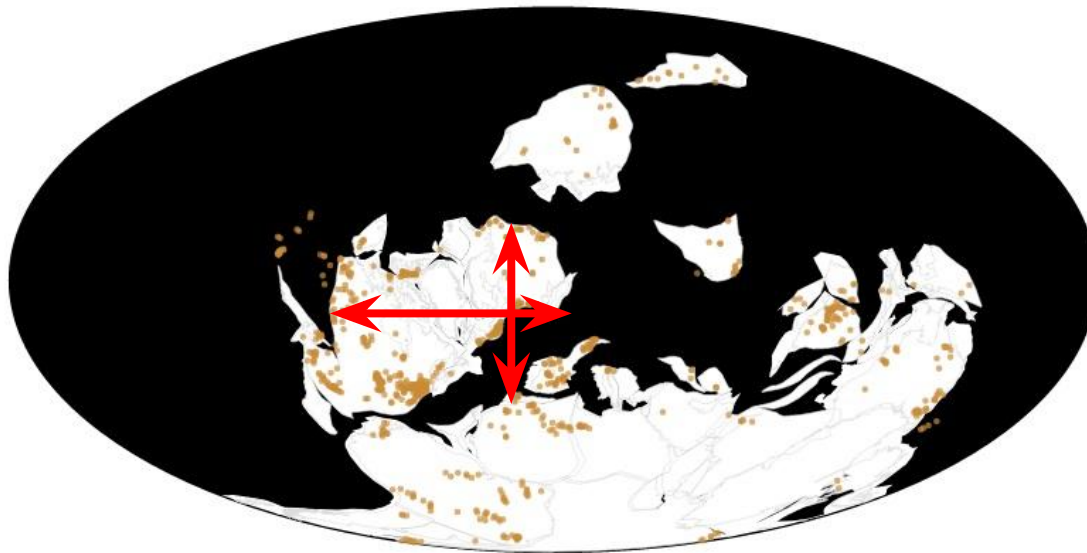
252.17

66

0

Paleogeografinio aptikimo duomenys

Paleobiology Database

Devonian (389 Ma)
[Back to main map](#)

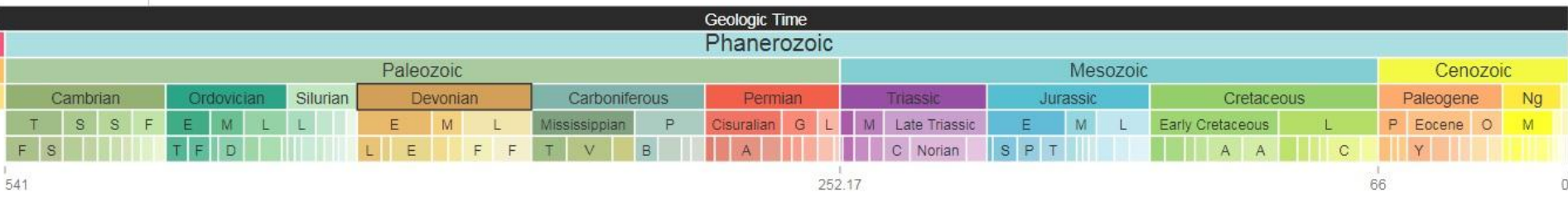
5,217 total collections
 27,975 total occurrences

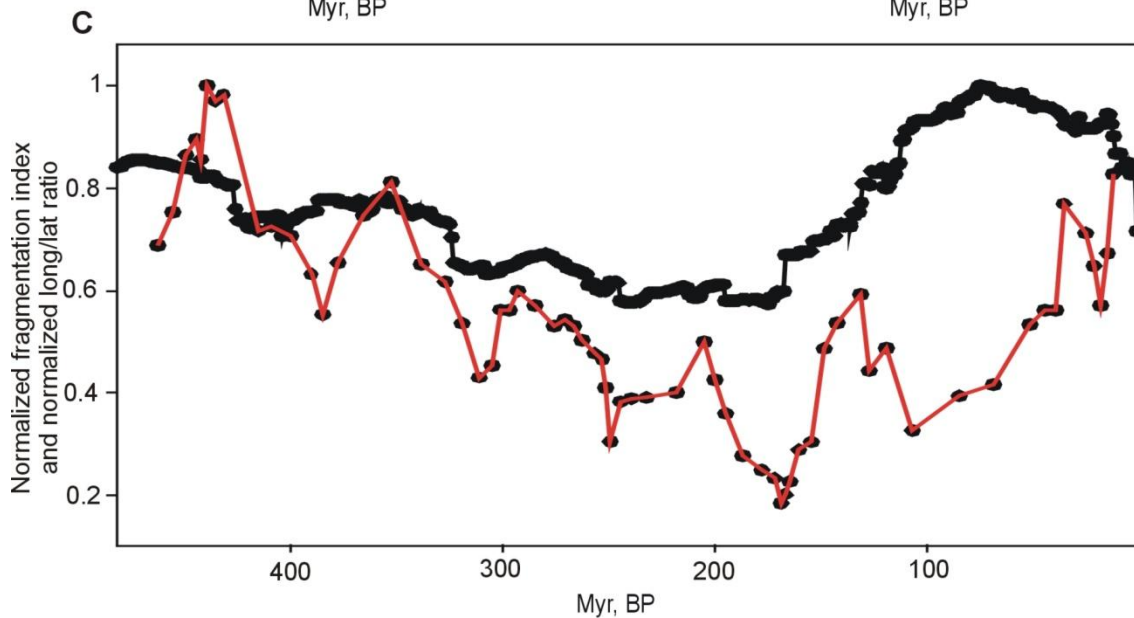
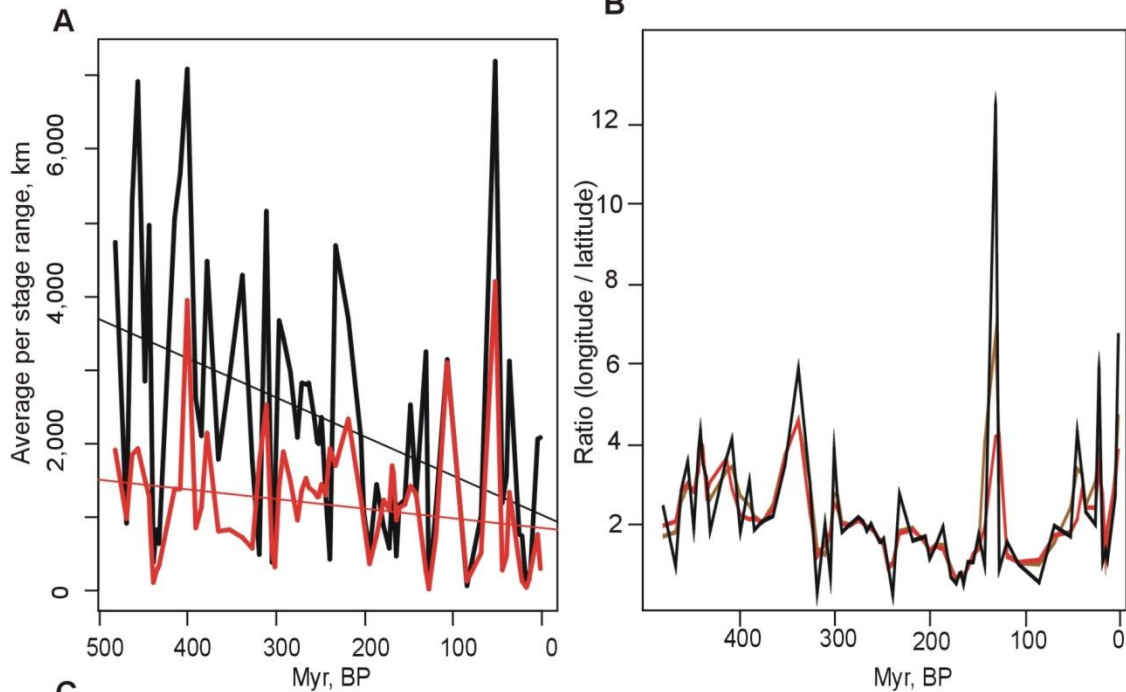

Filters

Devonian

× Brachiopoda

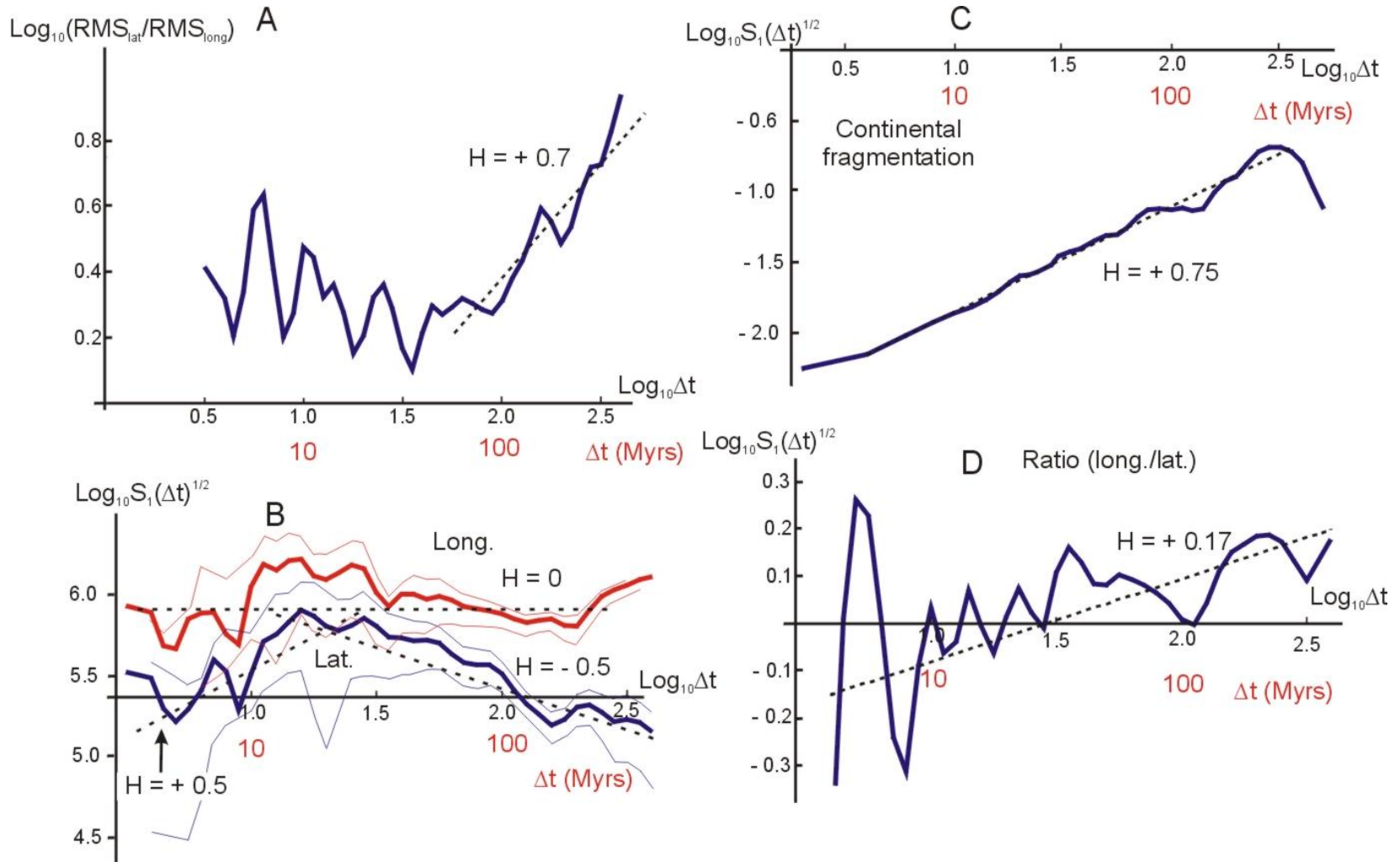

Brachiopodų genčių
vidutinių ilguminių ir
platuminių ir jų
santykių evoliucija ir
palyginimas su
kontinentų
fragmentacijos
indeksu

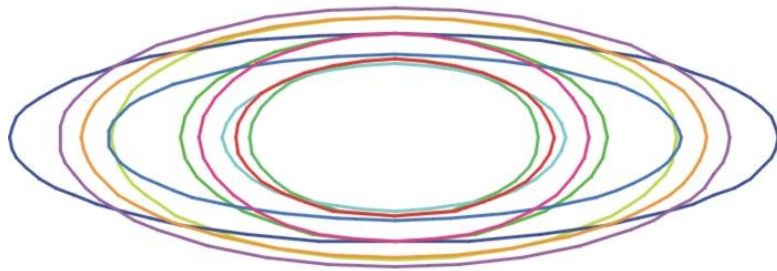
Spiridonov et al., 2022

Geografinių paplitimų (ilguminių ir platuminių), jų skirtumo, jų santykio ir kontinentų fragmentacijos laikinis skeilingas (fluktuacijų priklausomybė nuo laiko matavimo mastelio)

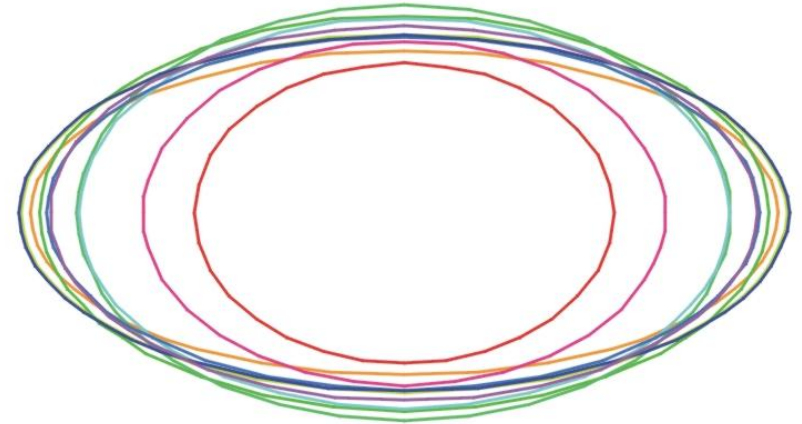

Brachiopodų genčių vidutinių paplitimų ddyžių ir formų skeilingas priklausomai nuo matuojamo laiko mastelio

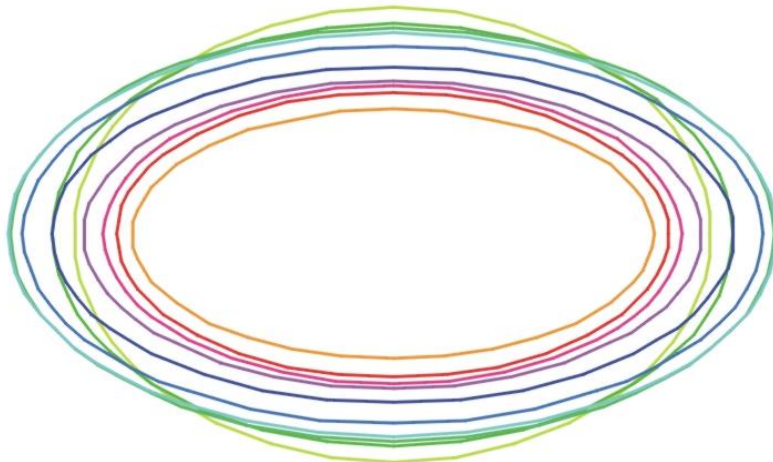
3 - 10 Myrs

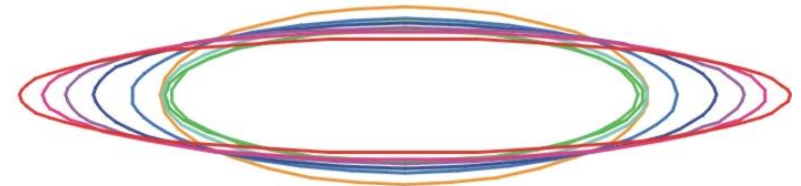
12 - 40 Myrs

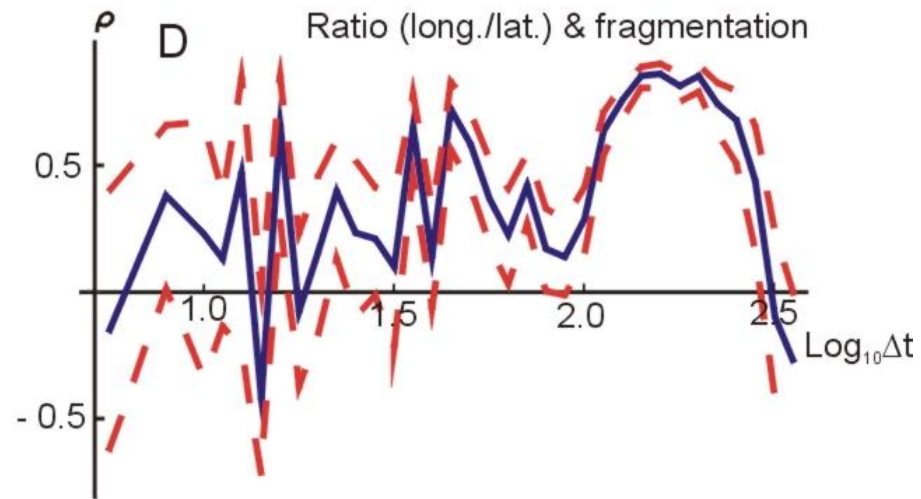
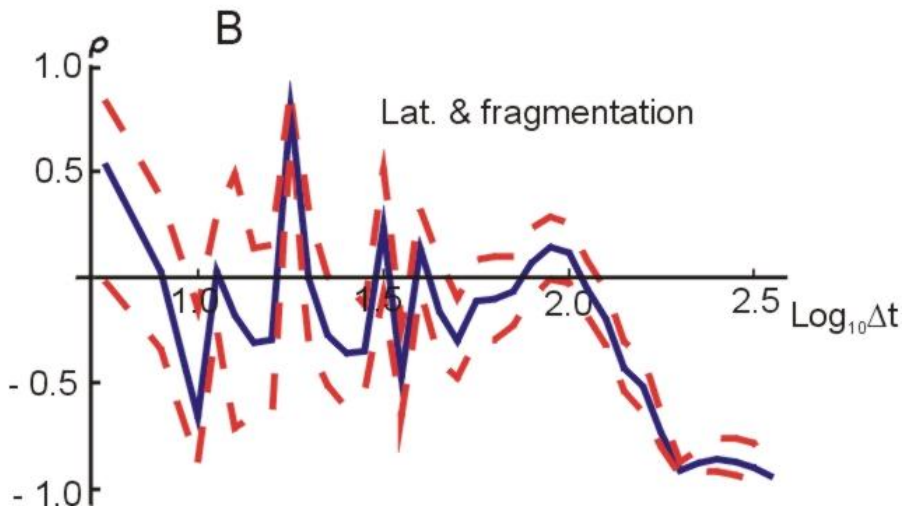
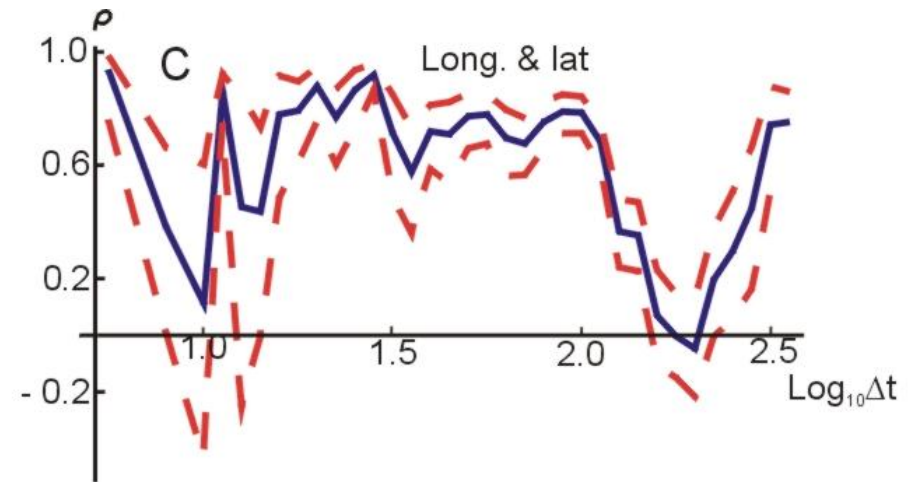
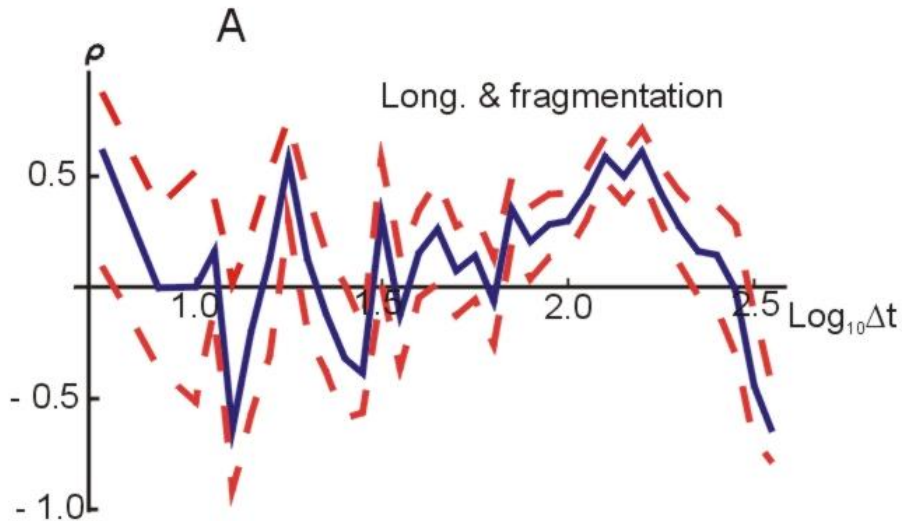
40 - 125 Myrs

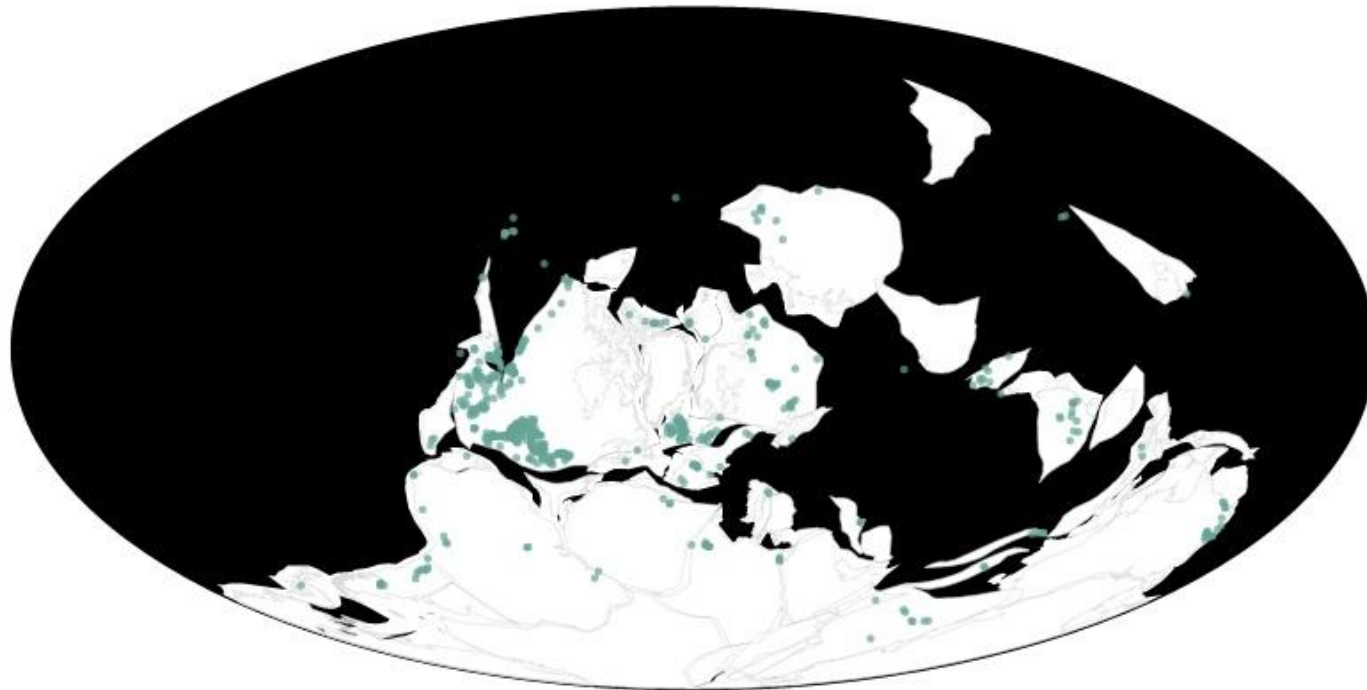
125 - 400 Myrs

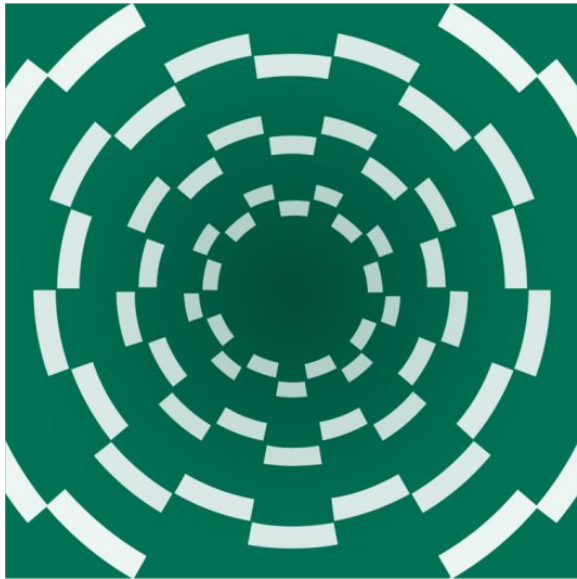
Nuo laiko mastelio priklausomų koreliacijų skeilingas

- Kontinentinės fragmentacijos dėsniai kontroliuoja brachiopodų geografinio paplitimo dėsningumus visuose laiko masteliuose
- Superkontinentinis (Vilsono) ciklas uždeda pirmojo lygmens kontrolę brachiopodų geografiniams paplitimams ir ypač jų formoms. O per juos kontroliuoja išlikimo ir tuo pačiu ilgalaikės makroevoliucijos greičius

Ačiū už jūsų dėmesį!

Research
Council of
Lithuania

S-MIP-21-9 “The role of spatial structuring in major transitions in macroevolution”